

De kerk in het midden, dat omschrijft Niehove. Ook wel Mooiste dorp van Nederland (2019). Vanuit de lucht is de perfect ringvormige straat om het verhoogde kerkhof heen het beste te zien. Aan de voet van de wierde loopt een buitenring of 'ossenvweg'. Beide ringen worden door zes kerkpaden met elkaar verbonden, als spaken in een wagenwiel. De kerk doet dienst als 'Bezoekerscentrum wierdendorp Niehove' met informatiepanelen langs de wanden en enkele oude voorwerpen in het koor. Eeuwenlang bezochten ooievaars de kerk van Niehove. Hieraan werd door de inwoners van Niehove zoveel waarde gehecht dat in 1668 een gebrandschilderd glas met daarop de kerk en in het midden een ooievaarsnest werd geplaatst. Nog altijd te bewonderen. Sinds 1975 is de kerk in het bezit van de Stichting Oude Groninger Kerken.

Bouwhistorie

De kerk van Niehove is tweede kwart 13^e eeuw gebouwd. Op de plek waar tot dan toe waarschijnlijk het eerste, door Liudger gebouwde, houten kerkje van Humsterland heeft gestaan. Het eenbeukige kerkgebouw werd in de 15^e eeuw voorzien van een driezijdig gesloten koor met steunberen op de hoeken. Terwijl de vensters in de zuidwand in de negentiende eeuw in laatgotische trant werden vergroot, bleven de romaanse vensters in de noordwand bewaard. Aan beide zijden is een dichtgezet laag venster te zien. Op de later herbouwde westgevel rust een zeszijdige, met leien gedekte dakruiter met ranke spits. De langgerekte 14^e-eeuwse klok die erin hangt, behoort tot de oudste in de provincie. Naast de ingang in de noordwand met het jaartal 1619 is een lage dichtgezette ingang te zien. De mysterieuze aanblik van dit soort poortjes gaf aanleiding tot het verhaal van het 'noormannenpoortje'. Volgens de overlevering zouden de invallende Vikingen de Groningers hebben gedwongen deze lage ingangen te bouwen zodat ze bij het binnengaan van de kerk voor hen moesten bukken. In werkelijkheid gaat het om oudere ingangen die door ophoging van het kerkhof na verloop van eeuwen onbruikbaar werden.

Interieur

Een ruime voorkerk geeft toegang tot de kerkruijnte, die is overdekt met een blauwgroen-geschilderd houten tongewelf. De blauwgroene kleur heet 'Berlijns of Pruisisch blauw', een van de eerste synthetische pigmenten. Bij de restauratie in 1994 werd er voor gekozen de kerk, met uitzondering van preekstoel en herenbanken, weer in de kleuren te verven die in het oudste verfbestek (1800) zijn vermeld. In de scheidswand zijn onderdelen van een oud koorhek verwerkt. De kroonlijst hiervan werd in de negentiende eeuw voorzien van een opschrift dat begint met de woorden 'Ik ben verblyd, wanneer men my, godvrugtig opwekt'. De preekstoel aan de zuidwand dateert waarschijnlijk uit de 18e eeuw, maar kreeg zijn zwarte beschildering met goudkleurige accenten pas aan het eind van de 19e eeuw. De avondmaalstafel in de dooptuin dateert van omstreeks 1800. In het, met één trede verhoogde koor, staan tegen de noordwand twee voorname banken die toebehoorden aan welgestelde herenboerengeslachten. De oudere lage bank aan de Schuiringa's en de hoge jongere bank met overhuiving aan de Feringa's. Op het rugschot van de Schuiringabank bevindt zich een wapen met drie gezichtswassenaars (een wassende maan, die met ogen, neus en mond is afgebeeld). Op de galerij in het koor staat een orgel dat omstreeks het midden van de 16^e eeuw werd gemaakt voor de kerk in Uithuizermeeden. In 1816 werd het verbouwd door J. Wenthin en pas in 1908 kreeg het een plaats in Niehove. De ruimte in de koorsluiting werd na de Reformatie gebruikt als consistorie, waarvoor in de zuidoostwand een nieuwe ingangdeur werd aangebracht. Op het koor en in het middenpad liggen enkele oude grafzerken met opschriften waarvan er drie nog uit de tijd voor de Reformatie dateren.